

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

56. Decisio Sacrae Rotae Romanae coram R. P. D. Meltio Calaguritana
Prætensi Matrimonii. Lunæ 11. Februarii 1647.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

DECISIO LV.

Sacrae Rotae Romanae coram R. P. D. Peutingero.

Pampilonen. Parochialis.

Veneris 8. Februarij 1647.

§. 1. **D**omini dixerunt, Carolo obtentam ab-
solutioem ab excommunicatione ac recursus ad
Iudices Laicos incursum non suffragari, Quamvis enim
eisdem recursibus, & omnibus quibuscumque iuribus
inde forsitan acquisitis in amplissima forma renuncie-
rint; quia tamen non obstante sequestro de mandato
Rotae appposito super beneficio inter ipsum, & San-
ctium controuerso, adhuc de facto se conuenerunt in pos-
sessione eiusdem beneficij, & oblationes Christi fide-
lium recipit, ut probatur ex testibus in *Summario San-
cti n. 8.* & sic apparet de clara & euidenti violatione se-
questri, iuxta notata in Clem. *ad compefcendas de se-
quest. post. & fruct.* minime satisfecit conditioni in facultate
absoluedi à Sanctissimo appositae per hanc suam
dumtaxat uerbalemente renunciationem, ut in proximis
terminis dixit Rota inter impressi, post. *Cinc. de sensibus
dec. 62.* & in Pampilonen. de Ianzij coram bon. memor.
*Litta. relar. per Salust. Tiber. in praxi A. C. lib. 3. post c. 10.
n. 3. & 4. & in alijs relar. per Modern. Perusini. de Ma-
nuten. obseruat. 10. n. 14. & c. 1.* Nec refert, quod testes
sunt sine citatione partis examinati, quia cum agatur
de violatione sequestri à S. Rota apppositi, iudex seque-
stri non tenebatur citare Carolum ad uidentium exami-
nari testes, cum uolatio sequestri sapiat delictum, &
maximè quia in materia recursuum admittuntur proba-
tiones etiam informes, & leuiore ad effectum denegandi
audientiam Seraphin. *dec. 296. n. 10. Cavaler. dec. 529. n. 3. Buratt. dec. 449. num. 9. & in Casar. augu-
stana beneficij de Linares 15. Nouembris 1644. coram
D. meo Bicho.* Et frustra se excusat Carolus allegando
sequestrum solum super fructibus cadere, cum ipsa pos-
sessio, tanquam acceptata fuerit sequestrata, & obla-
tiones quas ipse recipit recedat inter fructus connume-
rentur, ut per Lotter. *de re benef. lib. 1. quæst. 30. n. 33. &
34. Rot. dec. 368. n. 2. p. 2. & dec. 391. part. 4. tom. 2. in
recens.*

2. Obstat etiam Carolo pro consequenda absolutio-
ne, quod expensas Sanctio nondum recesserit, ut debuisset,
stante clausula in Breui facultatis absoluedi appo-
sita, *refectis expensis*, quae actualem satisfactionem re-
quirunt, adeo quod oblatio, seu cautio de illis rescindendis,
facta illatum liquidatione non sufficiat, ex allegatis per
Barbof. *clausula 132. n. 1. cum duobus segg. coram Greg. XV. dec. 492. num. 9. ibique Adden. littera B.* ita quod
si expensae non erant liquidae Carolus, ut Sanctio ter-
minus ad liquidandum praefigeretur instare debuisset,
ut in iudicijs priuilegiarijs fieri solet Rota *dec. 269. n. 1. in fin. part. 1. recens.* prout est iudicium recursuum, &
attentatorum, *Lancell. de arrenat. p. 3. c. 31. num. 72. &
segg.* praesertim quando in commissione adest clausula,
refectis expensis, quia ablatiuus ille absolutus infert
conditionem, & proinde iurisdictionem suspendit, do-
hæc actualiter expensae resciantur, ut in puncto dictae
clausulae tradit Caputaquen. *dec. 150. per tot. p. 1. & in
proximis terminis clausulae parito Breui. Seraph. de-
cis. 655. Gonzal. super reg. 8. gloss. 9. n. 1. in Annot. n. 147.
cum pluribus segg.* Hic enim dubitari non potest, quin
de expensis saltem in genere constat, cum accusatione
recursuum plures actus iudiciales facti fuerint, qui utique
sine expensis fieri non consueuerunt. Ad. *ad Greg. XV. dec. 503. in fine ver. qua opinio quam rescindionem
Carolus à Sanctio petere non posset, quia in Breue ab-
solutiois à recursibus Sanctij non legitur clausula, re-*

Tom. VII.

fectis expensis. Cum impracticitas itaque duas conditio-
nes, quae copulatiue in Breui appositae adimplenda
fuisse *generatim C. de instic. substit. Surd. dec. 35. n. 1. Fontanell. dec. 45. n. 3. Mant. dec. 247. n. 4.* non ad-
impleuerit; licet iudicato, quod per appellationem à
sententia interpositam, non adest, & in Breui deman-
datur quatenus adsit, parere, non teneatur, tamen Domini
resoluerunt absolutione obtenta ipsam iuari non
posse iuxta *decisioem in hijs terminis 173. ferè per totam
part. 6. recens. utraque parte informante.*

DECISIO LVI.

Sacrae Rotae Romanae coram R. P. D. Merzio.

Calaguritana praetensi matrimonij.

Luna 11. Februarij 1647.

§. 1. **I**n hac causa sub die 13. Martij 1643. coram me
fuit resolutum Ioannem de Angulano esse cog-
endum ad inendum matrimonium cum Angela Zal-
diuar uigore sponsaliorum de futuro, quae inter eos fue-
rant contracta, ac promissiones factae per d. Io. de con-
trahendo matrimonio cum eadem Angela, & non cum
alia, ut apparet ex Sum. dictae propositionis, maximè
quia inter eos postea sequuta fuit carnalis copula. Re
proposita sub hac die causa ad instantiam Ioannis re-
cessum fuit à decisis ex nouiter deductis, & probatis per
eundem uigore Remissoria illi concessa. Primo enim
fuit probatum D. Angelam non solum ante dicta spon-
salia non fuisse uirginem, uerum etiam postea uitam in-
honestam duxisse, quae habita fuit pro iusta causa im-
pediendi ne Ioannes recusans tale matrimonium ad il-
lud cogi possit, cum iure cautum reperitur contrahe-
ntem cum aliqua sponsalia esse quidem monendum, ut
ad matrimonij effectuationem deueniat, non tamen ad
illud esse cogendum, si aliqua subest causa ex qua uir à
sponsalibus etiam rescilire praetendat, *c. ex litteris il se-
condo, in fin. ibi, nisi rationabilis causa obstituerit &c. &
ibi gloss. & DD. & c. Requirunt, de sponsal. M. Anton. res-
sol. 2. num. 3. uers. tamen quando adest uera, & rationa-
bilis causa lib. 1. Fontanell. de pactis nuptial. claus. 12.
gloss. vnic. num. 6. Menoch. de arbit. cal. 455. num. 1.
Giouagn. conf. 16. num. 19. & 36. lib. 1. Gabr. conf. 186.
num. 1. & 8. lib. 2. Menoch. conf. 786. num. 1. Seraphi.
dec. 1112. num. 4. uers. haec tamen regula, & dec. 1258.
num. 1. Caval. dec. 447. num. 1. uers. quia est Iuris
concl. Butatt. dec. 311. num. 2. & dec. 412. num. 6. uers.
tertio, & c. in recens. dec. 217. num. 9. uers. aduertebant
omnes DD. part. 1. & coram bon. mem. Coccino dec. 437.
n. 1. & segg. uerbat. per Rubr. in suis annot. ad dec. 431. n.
79. p. 4. tom. 3. recens. Ecclesia solet abstinere à coactio-
ne matrimonij, ratio enim est, quia nuptiae coactae, ut
plurimum exitus malus habere solent; *c. requiritur in
fine, & ira noi. gloss. & DD. extra de spons. & ibi Abb.
n. 3. Sanch. de matrim. disp. 10. n. 10. uers. 4. limita, &
disp. 29. n. 4. uers. probatur autem lib. 1. Mant. de iac. &
ambig. lib. 3. tit. 17. n. 12. ibi nam nup. per metum, & c. &
n. 17. M. Anton. resol. 2. n. 7. uers. secunda erit causa, &
segg. lib. 1. Gabr. d. conf. 186. à n. 7. uers. secunda est con-
clusio, & segg. sive ad fin. lib. 2. Giouagn. eod. conf. 27.
Rimin. iun. conf. 362. n. 50. uers. coactis nuptiis, & c. Se-
raph. dec. 893. n. 33. uers. nam & c. & dec. 1112. n. 7. uers.
solem enim, & c. Buratt. dec. 311. n. 2. uers. in propositio au-
tem, & seg. & in rec. 207. n. 9. uers. Ideoque si etiam plenae
& c. p. 1. & coram Papa Greg. XV. dec. 376. n. 5. uers. & li-
ceat, & ibi Add. n. 9. ibi cum nuptiae coactae. Sponsalia au-
tem in se habent tamen conditionem si res in eodem
statu permanerit & si causa iusta ab eis recedendi non
superueniat, prout iustissima uideatur, si mulier post il-**

Aa 3 1a

la cum alio fornicetur, c. *Quemadmodum de iur. vbi* glos. n. verbo oculos. Hostien. n. 8. Ioan. Andr. num. 13. Anchar. n. 3. Abb. n. 9. & conf. 48. n. 8. Sib. 1. Sanch. de matrimon. disp. 29. n. 4. Mantica de iac. & amb. lib. 3. tit. 17. n. 19. *verf. ex hoc autem deducitur, & c. Rota d. 437. n. 9. circa fin. & d. 242. n. 3. ibi, Et ratio est coram Durano Seraph. 112. n. 9.*

2. In presenti vero casu quam plurimæ ex parte Io. adduntur causæ pro prætenfa dissolutione horum sponsalium, quæ autem sunt iustæ iudicis arbitrio remitti solent. *Id. in d. c. Ex litteris, & c. Requisit extra de sponsal. Sanch. de matrimon. disp. 29. num. 16. ibi. Totum enim idem Mechoch. de arbitr. iud. cas. 455. n. 2. vers. & iudicia arbitrio Fontan. de pact. nupt. claus. 12. gl. vnic. n. 6. M. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 2. num. 11. Surd. conf. 364. n. 9. ibi, quæ tamen estima, & c. Gabr. d. conf. 186. n. 2. vers. vel quando, & c. Couag. d. conf. 16. vers. & quoniam lib. 1. Rota penes Buratt. dec. 311. n. 2. vers. quæ autem dec. 397. num. 2. vers. cum tamen, part. 1. diuersi. & coram Papa Greg. XV. dec. 386. num. 6. & 447. num. 2. vers. quæ causæ coram Card. Cauai. & dec. 451. num. 3. part. 4. rec.*

3. In primis autem DD. valde iusta causæ visæ fuit pro tali dissolutione illa, quæ oritur ex mala fama, & impudicitia eiusdem Angelæ probata ante dd. sponsalia d. Io. profus ignorata, vt patet ex eius Sum. n. 1. dum primus Testis deponit se habere, & tenere pro certo Angelam fuisse, & esse mulierem impudicam, secundus Testis refert se audiuisse ab vxore Matthæi de la Sca-ga Angelam modo cum vno, modo cum altero locutam fuisse, quò casu, cum copula sit difficilis probationis, vt inquit Rim. iun. conf. 247. n. 5. ib. ex quo Soc. iun. conf. 32. n. 12. 13. & 23. lib. 2. Dec. conf. 577. n. 2. Ond. conf. 5. num. 30. vers. tum etiam quia, & c. vol. 1. Farin. in prax. crim. q. 136. cap. 1. n. 4. part. 2. tom. 2. Buratt. dec. 530. n. 9. ibi, quæ tanquam difficilis, & c. & agatur de probando eo, quod certitudinariè ex sui natura sciri, & cognosci nequit, cum secretè, & non palam, nec in hominum conspectu fiat, & actus copulæ in sensum testis immediatum non cadat. *Ceph. conf. 82. num. 30. & segg. lib. 1. Ferret. conf. 389. n. 14. Onded. conf. 15. n. 26. vsque ad 34. Farin. d. q. 136. n. 14. Alex. in l. 1. n. 19. vers. exemplum in prob. ff. si cert. pet. l. up. alleg. 3. conf. 169. n. 12. lib. 6. propterea ad illam probandam admittuntur qualescumque probationes etiam præsumptiuæ, & ex sola fama, & etiam imperfectæ, quæ vniuntur ad constituendam, plenam probationem, immo coniecturæ sufficientes, cum semper admitti solent in his, quæ sunt difficilis probationis. *Malcard. de probat. concl. 452. n. 5. 10. & 12. Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 12. n. 46. Farin. d. q. 136. cap. 1. n. 2. & cap. 3. n. 74. & in tract. de test. quest. 64. n. 25. & seg. Mant. de iac. & amb. lib. 8. tit. 14. n. 8. Rim. iun. d. conf. 274. n. 6. 7. 8. & 13. Dec. conf. 117. n. 12. Ferret. conf. 178. n. 13. & 15. Soc. iun. conf. 32. n. 13. lib. 2. Onded. d. conf. 15. num. 18. & 32. ibi, Et propterea, & c. Buratt. dec. 503. n. 9. & post 2. vol. conf. Farin. dec. 35. n. 3. ibi, etiam in his, & c. & dec. 72. num. 2. ideo dd. testes etiam singulares, & de credibilitate deponentes illam probant saltem in genere, Bart. in l. 2. §. Idem Labeo n. 5. ff. de aqua plu. arc. Malcard. d. concl. 452. n. 13. Onded. d. conf. 15. n. 33. vers. ideo Testes, & c. Pacen. matrimonij 5. Martij 1620. coram S. D. N. in §. Accedente etiam quòd cum ad fornicationem, Buratt. dec. 255. n. 9. vers. & est regulare, Farin. de test. q. 64. n. 223. vers. limita 17. & seg. maxime dum agitur ciuilitè, vt in præsentia casu pro dissoluendis sponsalibus, Farin. d. tract. de test. de quest. 64. n. 229. & in prax. crim. d. q. 136. n. 18. ibi, & contra carnalis quando agitur ciuilitè, & c. Idem Farin. conf. 23. n. 1. ibi, vbi de crimine agitur ciuilitè, & c. & conf. 33. n. 6.**

4. Remanet eo magis d. copula probata ex depositione d. primi Testis, dum testatur audiuisse à Petro de Riualora Scholari ipsum carnalem copulam cum Angela

habuisse. Secundus Testis pariter deponit audiuisse Io. de Minoro ipsum quæ copulam cum d. Angela habuisse, ac idem fecisse Martinum Gil. Tertius Testis deponit audiuisse ab Andrea de Anguiano eandem Angelam tractatam impudicos habuisse cum d. Petro, qui bant ipsius Angelæ fornicationem, & à quo audierint prou-cium Gloss. in c. Præterea vero confisos, de testib. Hostien. n. 2. Ferret. conf. 168. n. 15. in vers. de testib. Ho-alianam speciem probationis & n. 1. & segg. Ferret. conf. 168. n. 20. per tor. Ceph. conf. 82. n. 30. ibi affert se intel-lexisse, & n. 31. ibi vbi etiam aliquod significat, & c. Provt de pœteratis oculis etiam & amplexibus, & c. Angela inuitabat d. Petrum ad cœnandum simul sepe cenare solebant deponit d. primus testis affertens vitio-rius vidisse d. Angelam, & Petrum nocturno tempore in locis suspèctis, dum ipsa descendebat ad aperendam eidem Petro portam domus, vt ab ea exire posset, & de dd. oculis & amplexibus deponit etiam secundus testis, qui actus cum sint preparatorij proximè propor-tionabiles congrui, & ordinati ad ipsam copulam, vtique illant probant ex text. c. ex litteris, vbi gloss. in verb. Vere debeant gl. in l. quod ait ff. ad l. iustam de adul. Bart. ibid. n. 1. Alex. in l. 1. n. 19. vers. exemplum in prob. ff. si cert. pet. l. up. alleg. 3. conf. 169. n. 12. lib. 6. Farin. d. q. 136. c. 8. num. 109. vbi num. 124. loquitur de conuiuijs, & n. 130. de osculis, & n. 136. de amplex. Rim. iun. d. conf. 374. n. 9. & seq. loquens de dd. oculis, & alijs similibus, Ferret. d. conf. 168. n. 3. ibi per omnia amplexum Dec. conf. 377. n. 10. & 11. Malcard. de probat. concl. 452. n. 16. & 18. Buratt. dec. 350. n. 10. & vers. ex cohobitatione, & c. Vnde cum d. Angela probatur ab alio cognita, talis fornicatio sufficit pro sponsalium dissolutione etiam si illa fuissent iurata, & firmat Mantica. de sacris & ambig. lib. 3. tit. 17. num. 19. vers. nam si sponsa.

5. Ignorantia autem citra impudiciam, & inhonestos mores Angelæ probatur dum ipse cert originarius Oppidi S. Ascensij, quod distat ab Oppido de Amatey, in quo degebat Angela spatio 45. milliariorum, idèb illius qualitate, vitam, & quæ motes nescire poterat. Tum quia etiam ipse cert alque iuuenis ac tenax at-tatis, quæ in eo magis facit præsumere ignorantiam, maxime respectu eorum, quæ adeo occultè se habent vt alicui patere nequirent, c. Præsum de reg. iur. in 6. l. v. in ff. de prob. Surd. conf. 7. n. 35. & conf. 28. n. 100. Seraph. dec. 916. n. 9. Greg. dec. 511. n. 19. & 519. n. pariter 19. Cauai. dec. 289. n. 6. & in re. dec. 136. n. 3. p. 1. Malcard. de prob. concl. 880. n. 2. Concurrit etiam inuestigando, quod iuuenis nobilis mulierem impudicam duceudo, se, domumque suam perpetuo dedecori subiisse voluisset, vt aduertit Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 65. n. 3. & segg. Maiol. de irregul. lib. 1. c. 31. num. 4. Giouag. d. conf. 16. num. 42. vers. quis enim honesta conditionis est iam fauus, & c. & licet non desint, qui sentiant cautas prædictas tangentes mulieris impudicitatem, quoniam à sponso ignoratas non sufficere ad dissoluenda sponsalia iuxta text. in cap. Quemadmodum, de iur. vbi firmat sponsalia minime dissolui ob fornicationem, & morbum præcedentem Paludanus 4. quest. 27. art. 5. n. 33. Tamen dum concludenter apparet de tali fornicatione etiam post dicta sponsalia, vt in præcedenti casu illa benè possunt dissolui, & benè distinguitur pet eundem text. in c. Quemadmodum vbi dicitur, etiam si fuerint iurata, vinculum enim iuramenti non adeo firmat sponsalia, vt non liceat ab eis recedere iusta occedente causa text. in c. Præterea el primo, & apertè in d. c. Ex his Syluan. & in d. c. requisit de sponsalib. & prædictis in locis Card. Butr. Abb. & Præpos. M. Martin. resol. 2. n. 4. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 12. num. 6. Molin. de iust. & iur. disp. 27. fol. 120. §. Deinde si mulier. Sanch. qui multos citat de matrim. lib. 1. disp. 19. n. 4. ibi.

ibi, ubi dicitur non esse cogendum; & c. & disp. 63. n. 3. Pont. eod. tract. lib. 2. c. 18. n. Syluest. in verb. sponsalia, n. 10. Lup. in cap. per vestras, §. 8. num. 15. Cotar. super 4. decret. part. 1. cap. 4. Menoch. conf. 786. num. 10. & 13. Giouagn. dist. conf. 16. n. 19. & 42. vers. tum quia; & c. Gabr. d. conf. 186. num. 2. Surd. conf. 364. n. 7. ibi, nisi rationalis causa, Seraph. dec. 111. num. 4. & 1258. num. 1. Coc. dec. 437. n. 1. & seqq. Causal. dec. 447. n. 1. & dec. 1. n. 1. vers. & licet part. 1. diuersi. & coram Papa Gregor. dec. 376. n. 5. & ibi Adden. n. 9. vers. quando tamen; & c. Rom. sponsalium 9. Febr. 1629. coram bon. mem. Pirouano, hanc opinionem, vti vtiorem firmat Sanch. de matrim. disp. 29. n. 4. vers. tandem ibi, & ideo, vbi plures referuntur DD. & loco supra citato n. 5. vers. verius tamen; & c. At in presenti casu cessat ista quæstio cum nullibi appareat de iuramento Ioannis, qui solummodo promisit se non esse in vxorem ducturum aliam mulierem, quam d. Angelam; & propterea eo minus est cogendus ad perficiendam dd. sponsalia, Seraph. de priuileg. priuileg. 38. n. 2. Sanch. d. disp. 29. n. 3. ibi, & ita a contrariis sensu; & c. Giouagn. d. conf. 16. n. 36. & 39. vers. his ita stantibus, ibi, tum quia sponsalia non fuerunt iurata; & c. Gabriel. conf. 186. num. 9. & 10. Rota dec. 447. n. 7. & 468. num. 3. coram Card. Causal. In sponsalibus non autem iuratis etiam quæcumque leuissima causa sufficit ad effectum ab illis recedendi, Gabr. d. conf. 186. n. 6. Giouagn. dist. conf. 17. numer. 47. Franc. Marc. dec. 534. num. 8. M. Anton. dist. tract. lib. 1. ref. 2. num. 12. vers. in sponsalibus autem.

6. Nec obstat, vt Io. ex eo quod promisit Angelam ducere in vxorem teneatur illi fidem seruare, vt firmatur in decisione quæ reuocatur sub §. 1. vers. & nihilominus; & c. & vt referunt Add. per Rub. in d. dec. 32. n. 58. & 59. maxime cum post dd. sponsalia, fuerit etiam sequuta copula carnalis, quæ operatur, vt sponsalia transeant in matrimonium, vt in ead. nostra dec. vers. quod eo magis; Fran. discip. forens. cap. 55. §. 5. Add. per rub. loco citato num. 66. maxime dum a principio, fuerunt mutuo consensu sponsalia contracta; non possunt illa hodie vnus ex coniugibus tantum dissensu dissolui, vt in ead. dec. d. §. 1. ibi, & dum a principio; & c. & ad. Adden. per Rub. ibi d. n. 67. 68. 69. & 70.

7. Nam vt dicebatur dum Io. cum d. Angela ad sponsalia deuenit sub credulitate, quod ipsa esset virgo cum talem eam se finxerit, ac illius impudicitiam ignorauit, & hac deceptione non obstante etiam post contracta sponsalia ipsa non seruauit ei fidem, cum inhonestè nihilominus vixerit, iste pariter non tenetur matrimonium contrahere vigore sponsalium, nec ipsi Angelæ fidem perseuerare ex trita illa sententia, frangenti fidem, fides frangatur eidem, l. cum proponas; & c. secunda c. de pact. Rom. in l. 3. §. possideris. 7. de acquir. poss. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 16. n. 22. Altogr. conf. 9. n. 1. quod autem in decisione in hac causa emanata dicitur sponsalia transire ad matrimonium sequuta postea copula, illa loquitur in suis terminis, scilicet vt hoc seruaretur ante Concil. Tridentin. que iuris dispositio, cum modò correctè reperitur per ipsummet S. Trid. Concil. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. vbi irritantur matrimonia, quæ non sunt facta presente Parocho, & testibus cum aliis dicantur præsumpta propter illam carnalem copulam voluntariam, idè de iure sunt subblata, vt sapius declarauit Sacr. Congr. Concilij ad tradit. per Nauar. in annal. c. 21. sub n. 26. vers. tertio pro alterius n. 28. vers. & contrario & n. 85. & c. 25. num. 144. Thom. Treuil. dec. 20. n. 1. lib. 1. Menoch. de præsumpt. l. 3. præsumpt. 1. n. 96. M. Anton. lib. 1. refol. 28. n. 13. vers. nam hodie; & refol. 76. n. 1. 4. & 5. Surd. conf. 364. n. 54. vers. hec vero Giouagn. conf. 67. n. 33. & 37. Rota in Tullen. sponsalium 22. Iunij 1626. coram Card. Sacrato in ordine 232. num. 7. ibique iuris dispositio part. 4. tom. a. recent. & licet à principio sponsalia fuerint mutuo

consensu contracta, tamen dum postea iudex animaduertit partem recusantem matrimonium habere iustam causam ab illis cessandi stante hac iustitia, causa pars resiliens immunis redditur ab obligatione illa perficiendi, vt inquit Guttier. de matrim. lib. 1. c. 14. num. 6. vers. quod si vnus; & c. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 52. n. 4. cum sancta Mater Ecclesia timens immopere infautos euentus coactarum nuptiarum se ablitheat à coactione cum sponsalia non sint indissolubilia; sicut est matrimonium. Leo legitima subsistente causa, vt dicebatur, Ecclesia potest; & debet dissimulare, ne ad coactionem procedatur, vt præter adducta in §. ibi, & isto casu, & c. scribit collect. in d. c. refol. 2. vers. credo tamen, quod Ecclesia de sponsal. Mant. de tacit. & ambig. lib. 63. tit. 17. n. 8. & 18. ad. adden. ad dec. 331. n. 79. M. Anton. de resp. 2. n. 7.

8. Atque ita iudex dum subest iusta causa debet tantum recusantem monere dist. c. litteris; & ibi DD. omnes Abb. in c. requisitum num. 4. de sponsal. Alex. conf. 212. n. 5. vol. 5. Anton. alios; referens ad refol. 2. n. 4. Vterius, constat etiam de graui indignatione parentum Io. & consanguineorum de odio, ac maxima animi auersione in sponte contra sponsum, excitationis; necnon de imminenti scandalorum periculo, ac de maximo infelicis exitus timore, quo casu sequatur tale matrimonium, prout de his omnibus deponit 8. testis eodem sum. n. 3. & 4. Idemque deponunt 4. 5. 11. 12. 14. 18. & alij 20. Testes examinati vigore reuocatorie, quorum dicta comprobantur ex Epistola Ordinarij Calaguritani super his omnibus attestantis.

9. Quod autem dicta Angela post dicta sponsalia inhonestè vixerit, & fornicationem commiserit, colligitur ex Sum. Io. n. 2. & 3. vbi plures testes deponunt de illius in honestate, scilicet de oculis cum diuersis amantibus, quod permanebat continuò in domo Martini, quod iste dixerit cum eadem pernoctasse, quod illa fuerit malè tractata ab eius Matre ob illius inhonestatem, quod mater obiurgabat Amasium, ad quem de nocte ipsa confugebat, de altercatione inter Amasium, & Angelam, & quod ista dabat ex platea signa Amasio, quod Martino. Gil. olim amasium rixabatur cum Andrea nouo amasio propter amorem Angelæ, quæ omnia in his terminis, & alia similia considerantur per Ferret. in d. suo confil. 168. n. 19. vers. penult. adduct. aliam spem iudiciorum, quæ ex alieno auditu, & c. & n. 20. firmat testes deponentes de auditu, & à quo audierint probare adulterium, à contrario sensu firmabatur per Mant. dec. 762. n. 5. Rimini. iun. conf. 398. n. 28. maxime cum dd. Testes credant, quod audierint cap. Quoties; & ibi Butr. & Arct. col. pen. vers. circa secundum; de restib. Natta conf. 170. num. 7. Cephal. conf. 250. num. 25. Rimin. d. iun. dist. conf. 398. num. 29. vers. verius. Et dum non agitur ad plenum præiudicium separationis vinculi, vt in presenti casu, in quo matrimonium nondum fuit contractum dd. Testes suffragantur, vt firmat idem Ferret. dist. conf. 168. numer. 20. vers. non obstat; & c. qui licet de auditu deponant; iuncti tamen cum fama publica, quod d. Angela esset malæ conditionis, & inhonestè viueret, probant illius fornicationem, quæ præsumitur continuata post sponsalia, dum non probatur emendatio d. conf. 168. num. 20. vers. concurrunt etiam, quæ omnia sint apta negotio, de quo agitur, & verisimilis, faciunt adeo vehementem, & violentam præsumptionem; vt debeat includere animum ad credendum talem fornicationem, quatenus supra dicta singula non prodessent, tamen simul iuncta iuuare debent cap. final. de success. ab intest. cap. cum causam de probat. c. Ex litteris; & c. de præsumpt. & d. conf. 168. num. 20. cap. fin. Vnde cum ex supradictis, & ex aliis actibus ex eodem Sum. apparentibus, & concludenter appareat de inhonestate d. Angelæ, & de iusta causa in Ioanne matrimonium cum ea recusandi nullo quidem

paeto ad illud cogi posse videtur d.c. *Quoniam de iur.* ubi *Abb. ceteri D.D. duc. in Epitome de spons. p. 1. c. 5. n. 1.* Menoch. *de arbitr. cas. 4. n. 5.* Menoch. *conf. 786. n. 16.* ibi attamen & causae iam supra connumeratae, &c. n. 25, §. *respondebam vers. ex quo sequitur, & c.* Rot. *dec. 451. n. 4. vers. & licet p. 4. rec.*

10. Ex hac autem fornicatione Angelae plures eiciuntur causae quae sufficiunt, ut iure merito recidi possit à supradictis sponsalibus.

11. Quarum prima est odium capitale exortum inter praedictos quod valde venit attendendum, &c. c. 2. & d. c. *requirit, ubi Abb. n. 4. de spons.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 5. cap. 455. n. 3. vers.* Et *hi amentur, & conf. 787. num. 25.* ubi quod quando sponsus, &c. *M. Anton. d. resol. 2. n. 8. & resol. 28. n. 13. in princ. lib. 1. Rota dec. 207. n. 9. ibi stante praecipue quod inter ipsum, & Isabellam & c. part. 1. rec.*

12. Altera est asserta indignatio parentum, & confanguineorum ut apparet ex eod. *Summ. n. 4.* quam validè ponderat *Abb. in d. c. Requirit. Gutier. Canon. g. lib. 1. c. 20. n. 17. & seqq. Anvers. de matr. g. 8. sect. 14. §. 5. vers. & inter hac damna. Anton. d. resol. 2. n. 9. & d. resol. 28. n. 13. vers. Tum ob indignationem & c. Giouag. de conf. 16. n. 43. vers. tertio quia, & c.* Menoch. *conf. 787. n. 6. ibi quod fortius est patris dissensus, & n. 26. & tandem dixi, & c.* Ex qua indignatione imminet periculum exheredationis, ut & ponunt Testes examinati in Proc. remiss. videlicet primus super 5. fol. 203. secundus fol. 212. tertius fol. 220. quintus fol. 233. Qui quidem metus, ut praebat iustam causam recedendi à sponsalibus tradit *Barr. in l. si ob turpem num. 6. ff. de cond. ob turp. caus. Ant. d. resol. 2. n. 10.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 12. glos. vnic. num. 7. ibi, quando adesset timor, & c. Giouag. d. conf. 17. ibi, quando filius, & c. Seraph. dec. 115. n. 2. Greg. XV. dec. 376. & ibi Adden. n. 9. ibi, habetur tamen pro iusta causa & c. & coram Cauall. dec. 447. n. 2. ibi, velle eam exheredare, & c. & dec. 468. n. 1. & in Trullen. matrimonij 13. Maij 1596. coram Penia. vers. Et in casu proposito, ibi, & tunc propterea post d. resol. 1. Ant.*

15. Adest etiam alia causa resultans ex maxima disparitate coniugum ratione natalium, ex eod. *Summ. n. 6.* ubi apparet de nobilitate Io. & n. 7. de vili conditione Angelae quam magni facien. Idem *Anton. d. resol. 2. num. 5.* Sanch. *de matr. disp. 14. n. 3.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 12. n. 7.* Menoch. *presumpt. 10. lib. 10. & conf. 786. n. 11. & 12.* Gabr. *disto conf. 186. n. 4. vers. & ex maxima disparitate. Cas. de Grass. dec. 2. n. 5. tit. de spons. & Add. ad dec. 331. n. 81.* matrimonium enim infelices exitus plerumque habere solent, quando inter impares contrahuntur, Menoch. *conf. 385. n. 6. circa fin.*

Et ita Ioanne tantum informante fuit resolutum, &c.

DECISIO LVII.

Sacra Rotæ Romanae coram R. P. D. Meljio.

In causa Hispalensium, Decimarum.

Veneris 15, Februarij 1647.

§. 1. **B**ona de quibus agitur, nuncupata de Buena Esperanza provenientia ex hereditate Ferdinandi Enriquez vsque de Anno 1615, titulo emptionis fuerunt acquisita à Fratribus Prædicatoribus, seu Dominicis, Conuentus Sancti Pauli el Real Ciuitatis Hispalensis in his autem cum Capitulum Hispalen. prætendat esse in quasi possessione exigendi decimas, petit manutenzionem super tali exactione; Vicineria autem cum dicti Fratres asserant se immunes à tali solutione vigore Priuilegiorum per Summos Pontifices ipsis concessorum, infisterunt pro manutenzione in possessione prætensa exemptionis; dubitatum ideo fuit, cuiam ex istis dandum sit mandatum de manutenendo, & ad fa-

uorem Decani, & Capituli fuit per Dominos responsum.

Habet enim Capitulum in huiusmodi exactione non solum fundatam intentionem ex assistentia iuris, cum sit generalis, & perpetuus Administrator reddituum decimarum, & illam exerceat vice Archiepiscopi, ut fuit resolutum in *Hispalen. decim. 13. Iunij, & 5. Julij. Decim. 1636. coram bon. mem. Pironans, & in alia Hispalen. Decim. 27. Iunij 1644. in principio coram Reuer. P. D. meo Corrado, necnon in alia Hispalen. Decim. 16. Martij 1646. §. Capitulum, coram R. P. D. meo Cerro. Verum etiam ante motam litem, & antequam bona huiusmodi peruenirent ad manus Fratrum S. Pauli probat, suam quasi possessionem exigendi per tres testes, ut ex eius *Summ. n. 5.* quæ operatur, ut manutenzio illi sit concedenda. *1. off. vii. possid. §. retinenda Insti. de interd. Card. Seraph. dec. 382. in princ. & 1497. n. 1. & in recent. dec. 341. n. pariter 1. p. 1. Rot. in d. Hispalen. coram R. P. D. meo Cerro in princ. vers. ideoque, & in altera coram R. P. D. meo Cerro primo §. circa finem.**

3. Non obstat deducta exemptio à Fratribus circa solutionem huiusmodi decimarum vigore Priuilegiorum ipsis concessorum per fan. mem. Bonifacium Octauo Martinum Quintum, & Eugenium Quintum, quæ per alios Summos Pontifices confirmata postea fuerunt.

4. Quia cum non appareat fuisse derogatum, & nuper de decim. quod ut conciliare, speciale derogationem requirebat *Rebuff. de Decim. g. 14. n. 56. Archidiacon. c. 1. n. 2. de confir. in 6. Toliana Decim. 26. Nouemb. 1605. post Archieps. de commiss. 2. fol. 596. n. 1. & in eadem 19. Iun. 1606. coram Iusto, & in alia Toliana Decimarum 29. Nouem. 1607. coram Ortemberg. Viliari. Decim. coram Sanctissimo impressa post Tamburini de iure Abbatis. in ordine 96. Hispalen. Decimarum 3. Maij 1635. coram bon. mem. Buccabella in ordine 43. n. 10. p. 7. recent. Corduben. Decimarum de Lucena 27. Febr. 1636. coram bon. mem. Coccino in ordine 103. n. 1. ibi, quem quidem derogatio, Verellen. Decimarum 17. Nouem. 1645. vers. non obstat, & 15. Ianuar. 1646. quæ responsio coram R. P. D. meo Cerro, & in d. Hispalen. de Baroana. vers. non obstat coram eodem, & Capitulum habeat assistentiam Iuris ac fundatam intentionem respectu suæ quasi possessionis exigendi in his bonis in ea est manutenendum, donec Fratres de eorum præsentibus iuribus plenè ac concludenter docuerint. *Rota in Derusen Decim. prima Iulij 1620. coram bon. mem. Cardinale Sacratol. Leonien. Casiri de Mombech. 29. April. 1637. coram Reueren. Domino meo Praside Vallisoleano in ordine 214. n. 11. & dec. 42. n. pariter vnd. p. 7. recent. Seraph. dec. 1380. num. 1. vers. his tamen non obstantibus, quia inspecto Priuilegiorum, An scilicet, comprehendant etiam bona, de quibus agitur, neque, concernit pretorium, at ad illud talis inspectio remittitur donec liquidè constet, quod Priuilegia comprehendant bona controuersa, ut fuit resolutum in *Tirafonen. Decimarum 341. num. 1. part. 1. recent. & 105. num. 3. part. 2. Abulen. Decimarum, quæ est 562. num. 1. part. 1. & in d. Derusen. Decimarum impressa post tractat. Modera. Perusini. de manuten. dec. 157. per totum, & præcipue num. 5. d. Hispalen. Decimarum, §. secus vero coram R. P. D. meo Corrado, & in altera coram R. D. meo Cerro 12. Ianuar. 1646. §. quia permutationem, ibi, Nec vis facienda est, & c. ut in recent. dec. 477. num. 3. part. prima, & 105. part. 2.***

5. Nec releuat prætensa consuetudo immemorabilis, seu præscriptio per fratres allegata non soluendi decimas ex omnibus bonis acquisitis, & signanter ex illis quæ propriis sumptibus colunt, seu colit facient, & quod ab Anno 1615, quo supradicta bona emerunt vsque ad tempus litis, scilicet de Anno 1632, illas nunquam soluerint.

6. Quia natura immemorabilis est, ut non liceat in ea assignare